

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2017. gada 25. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvība veikt uzņēmējdarbību – Sabiedrības pārrobežu reorganizācija – Juridiskās adreses pārcelšana, nepārceļot faktisko mītnesvietu – Atteikums izslēgt no komercreģistra – Valsts tiesiskais regulējums, kurā izslēgšana no komercreģistra ir atkarīga no sabiedrības darbības izbeigšanas pēc likvidācijas procedūras īstenošanas – Brīvības veikt uzņēmējdarbību piemērošanas joma – Brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums – Kreditoru, mazākumdalībnieku un darbinieku interešu aizsardzība – Cīņa pret ļaunprātīgu rīcību

Lieta C-106/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 22. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 22. februārī, tiesvedībā, ko ierosinājusi

Polbud -Wykonawstwo sp. z o.o., likvidācijas procesā.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], palātu priekšsēdētāji T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], A. Ross [*A. Rosas*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] un E. Levits, tiesneši, E. Juhāss [*E. Juhász*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], D. Švābi [*D. Šváby*], M. Bergere [*M. Berger*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente) un M. Vilars [*M. Vilaras*],

ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2017. gada 6. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o.* vārdā – *A. Gorzka-Augustynowicz*, radca prawny,
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *M. Hellmann*, pārstāvji,
- Austrijas valdības vārdā – *C. Pesendorfer* un *B. Trefil*, pārstāves,
- Portugāles valdības vārdā – *L. Inez Fernandes* un *M. Figueiredo*, kā arī *F. de Figueiroa Quelhas*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – poļu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *W. Mölls* un *L. Malferrari*, kā arī *J. Hottiaux*, pārstāvji,
noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2017. gada 4. maija tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par LESD 49. un 54. panta interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar prasību, ko cēlusi *Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o.* (turpmāk tekstā – “*Polbud*”) par lēmumu noraidīt pieteikumu izslēgt to no Polijas komercreģistra, kuru tā bija iesniegusi pēc tās juridiskās adreses pārcelšanas uz Luksemburgu.

Polijas tiesības

Komerccabiedrību kodekss

- 3 2000. gada 15. septembra *Kodeks spółek handlowych* (Komerccabiedrību kodekss), ar grozījumiem (*Dz. U.* 2013, Nr. 1030, turpmāk tekstā – “Komerccabiedrību kodekss”), 270. pantā ir noteikts:

“Sabiedrības darbības izbeigšanu izraisa:

[..]

- 2) ar notariālu aktu apstiprināts dalībnieku lēmums par sabiedrības darbības izbeigšanu vai par juridiskās adreses pārcelšanu uz ārvalsti;

[..].”

- 4 Komerccabiedrību kodeksa 272. pantā ir paredzēts:

“Sabiedrības darbība tiek izbeigta pēc likvidācijas procedūras pabeigšanas, ar brīdi, kad tā tiek svītota no reģistra.”

- 5 Šī kodeksa 288. pantā ir paredzēts:

“§ 1. Pēc tam, kad dalībnieku sapulce ir apstiprinājusi finanšu pārskatu uz datumu pirms to aktīvu sadalīšanas starp dalībniekiem, kas palikuši pēc kreditoru prasījumu atmaksāšanas vai nodrošināšanas (likvidācijas ziņojums) un pēc likvidācijas darbību pabeigšanas, likvidatoriem šis ziņojums ir jānosūta uz sabiedrības juridisko adresi un jāiesniedz tas Komercreģistra tiesai kopā ar pieteikumu par sabiedrības svītrošanu no reģistra.

[..]

§ 3. Likvidētās sabiedrības grāmatas un dokumenti ir jāatdod glabāšanai personai, kas ir norādīta sabiedrības līgumā vai dalībnieku lēmumā. Ja šādas norādes nav, glabātāju nosaka Komercreģistra tiesa.

[..].”

- 6 Komerccsabiedrību kodeksa 551.–568. pants attiecas uz sabiedrību reorganizāciju. Saskaņā ar šī kodeksa 562. panta 1. punktu:

“Sabiedrības reorganizācijai personālsabiedrības gadījumā ir vajadzīgs dalībnieku pieņemts lēmums, bet kapitālsabiedrības gadījumā – dalībnieku sapulces vai pilnsapulces pieņemts lēmums [..].”

Likums par starptautiskajām privāttiesībām

- 7 2011. gada 4. februāra *Ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe* (Likums par starptautiskajām privāttiesībām, Dz. U. Nr. 80, 432. pozīcija) 19. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Ar brīdi, kad juridiskā adrese tiek pārcelta uz citu valsti, juridiskajai personai ir piemērojamas attiecīgās valsts tiesības. Juridiskās personas statuss, kas iegūts valstī, kurā iepriekš ir bijusi tās juridiskā adrese, tiek saglabāts, ja tas ir paredzēts katras no attiecīgajām valstīm tiesībās. Pārceļot juridisko adresi Eiropas Ekonomikas zonas ietvaros, netiek zaudēts juridiskās personas statuss.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 8 *Polbud* ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kuras juridiskā adrese ir Lonckā [*Łąck*] (Polija). Šīs sabiedrības dalībnieku ārkārtas kopsapulce, piemērojot Komerccsabiedrību kodeksa 270. panta 2. punktu, ar 2011. gada 30. septembra lēmumu nolēma pārcelt minētās sabiedrības juridisko adresi uz Luksemburgu. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šajā lēmumā nebija norādīts, ka tiktu mainīta *Polbud* vadības atrašanās vieta, ne arī šīs sabiedrības faktiskā saimnieciskās darbības veikšanas vieta.
- 9 Balstoties uz šo lēmumu, *Polbud* 2011. gada 19. oktobrī tiesā, kas atbildīga par komercreģistra uzturēšanu (turpmāk tekstā – “Komercreģistra tiesa”), iesniedza pieteikumu par likvidācijas procedūras uzsākšanas fakta reģistrēšanu. 2011. gada 26. oktobrī likvidācijas procedūras uzsākšana tika reģistrēta šajā reģistrā un tika iecelts likvidators.
- 10 2013. gada 28. maijā *Consoil Geotechnik Sàrl*, kuras juridiskā adrese ir Luksemburgā, dalībnieku sapulce pieņēma lēmumu, ar kuru it īpaši tika īstenots 2011. gada 30. septembra lēmums un *Polbud* juridiskā adrese tika pārcelta uz Luksemburgu, lai šai sabiedrībai tiktu piemērotas Luksemburgas tiesības, saglabājot tās juridiskās personas statusu. Atbilstoši 2013. gada 28. maija lēmumam juridiskās adreses pārcelšana stājās spēkā šajā pašā dienā. Tādējādi 2013. gada 28. maijā *Polbud* juridiskā adrese tika pārcelta uz Luksemburgu un šīs sabiedrības nosaukums vairs nebija *Polbud*, bet tā kļuva par *Consoil Geotechnik*.
- 11 2013. gada 24. jūnijā *Polbud* Komercreģistra tiesā iesniedza pieteikumu par izslēgšanu no Polijas komercreģistra. Šis pieteikums tika pamatots ar sabiedrības juridiskās adreses pārcelšanu uz Luksemburgu. Izslēgšanas procedūrā šī sabiedrība ar 2013. gada 21. augusta lēmumu tika aicināta iesniegt, pirmkārt, dalībnieku sapulces lēmumu, kurā ir norādīta par likvidētās sabiedrības grāmatvedības dokumentu un ierakstu glabāšanu atbildīgā persona, otrkārt, finanšu pārskatus par laikposmu no 2011. gada 1. janvāra līdz 29. septembrim, 2011. gada 30. septembra līdz 31. decembrim, 2012. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim un 2013. gada 1. janvāra līdz 28. maijam, kurus ir parakstījis likvidators un persona, kam ir uzticēta grāmatvedība, kā arī, treškārt, dalībnieku sapulces lēmumu par likvidācijas darbību pārskata apstiprināšanu.
- 12 *Polbud* norādīja, ka tā neuzskata, ka būtu jāiesniedz minētie dokumenti, jo sabiedrības darbība nav izbeigta un tās aktīvi dalībnieku starpā nav sadalīti, un ka pieteikuma par izslēgšanu no reģistra iemesls bija sabiedrības juridiskās adreses pārcelšana uz Luksemburgu, kur tā turpināja savu darbību kā

sabiedrība, kas reģistrēta atbilstoši Luksemburgas tiesībām. Šādos apstākļos Komercreģistra tiesa 2013. gada 19. septembrī noraidīja pieteikumu izslēgt no reģistra minēto dokumentu neiesniegšanas dēļ.

- 13 *Polbud* par šo lēmumu cēla prasību *Sąd Rejonowy w Bydgoszczy* (Bidgoščas rajona tiesa, Polija), kura šo prasību noraidīja. Minētā sabiedrība par šo noraidījumu iesniedza apelācijas sūdzību *Sąd Okręgowy w Bydgoszczy* (Bidgoščas apgabaltiesa, Polija), kura šo apelācijas sūdzību noraidīja ar 2014. gada 4. jūnija lēmumu. Līdz ar to minētā sabiedrība iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā.
- 14 Šajā tiesā *Polbud* apgalvo, ka ar dienu, kad juridiskā adrese tika pārcelta uz Luksemburgu, tā esot zaudējusi savu Polijas juridiskās personas statusu un kļuvusi par saskaņā ar Luksemburgas tiesībām dibinātu sabiedrību. Līdz ar to, pēc *Polbud* ieskata, likvidācijas procedūra bija jāizbeidz un jāveic tās izslēgšana no komercrēģistra Polijā. Turklāt tā norāda, ka Polijas tiesībās paredzēto likvidācijas procedūras prasību ievērošana neesot bijusi ne nepieciešama, ne iespējama, jo tā nebija zaudējusi savas juridiskās personas statusu.
- 15 Savukārt iesniedzējtiesa norāda, ka, pirmkārt, likvidācijas procedūra ir vērsta uz sabiedrības juridiskās pastāvēšanas izbeigšanu un šajā ziņā ietver noteiktus pienākumus. Šajā gadījumā sabiedrība turpināja juridisko pastāvēšanu kā citas dalībvalsts, kas nav Polijas Republika, tiesību subjekts. Tādēļ tiesai rodas jautājums, vai, uzliekot šai sabiedrībai analogiskus pienākumus tiem, kas ir paredzēti sabiedrības juridiskās pastāvēšanas izbeigšanas gadījumā, netiek pārmērīgi ierobežota tās brīvība veikt uzņēmējdarbību. Turklāt šī tiesa vaicā, vai izcelsmes dalībvalstij ir saistoša sabiedrības atkārtotas izveidošanas konstatēšana, kura balstīta vienīgi uz dalībnieku lēmumu par izcelsmes valsti iegūtā juridiskās personas statusa saglabāšanu un tās ierakstīšanu uzņēmējam dalībvalsts komercrēģistrā, kas veikta saskaņā ar šo lēmumu, neraugoties uz tajā notiekošo likvidācijas procedūru.
- 16 Otrkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka, lai arī principā dalībvalstij ir aizliegts atteikties atzīt citā dalībvalstī iegūtu juridiskās personas statusu un vērtēt to darbību tiesiskumu, ko ir veikušas šīs dalībvalsts iestādes, izslēgšana no iepriekšējā komercrēģistra ir pakļauta izcelsmes dalībvalsts tiesībām, un šai dalībvalstij ir jānodrošina kreditoru, mazākuma akcionāru un darbinieku interešu aizsardzība likvidācijas procedūrā. Līdz ar to šī tiesa uzskata, ka Komercreģistra tiesai nevajadzētu atteikties turpināt šo procedūru.
- 17 Treškārt, iesniedzējtiesa uzsver, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru principā ir atļauts izvērtēt, vai sabiedrība cenšas izveidot ilgstošu ekonomisku saikni ar uzņemošo dalībvalsti un šajā nolūkā pārceļ juridisko adresi, ar ko saprot vietu, kurā faktiski notiek vadība un tiek veikta darbība. Neskaidrs tomēr paliek jautājums, kam –uzņemošajai dalībvalstij vai izcelsmes dalībvalstij – būtu jāveic šī pārbaude.
- 18 Šādos apstākļos *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Līguma par Eiropas Savienības darbību 49. un 54. pantam ir pretrunā tas, ka dalībvalsts, kurā tika izveidota komercsabiedrība (sabiedrība ar ierobežotu atbildību), piemēro valsts tiesību normas, atbilstoši kurām izslēgšana no reģistra ir atkarīga no sabiedrības darbības izbeigšanas pēc likvidācijas procedūras īstenošanas, ja sabiedrība atkārtoti ir tikusi izveidota citā dalībvalstī, pamatojoties uz dalībnieku lēmumu par juridiskās personas statusa, kas iegūts dibināšanas valstī, saglabāšanu?

Ja tiek atbildēts noliedzoši:

- 2) Vai LESD 49. un 54. pants var tikt interpretēti tādējādi, ka no valsts tiesību normām izrietošais pienākums veikt sabiedrības likvidācijas procedūru, kurš ietver pastāvošo darījumu nokārtošanu, parādu atgūšanu, saistību izpildīšanu un sabiedrības aktīvu likvidēšanu, kreditoru prasījumu atmaksāšanu vai nodrošināšanu, finanšu pārskata par šīm darbībām iesniegšanu, kā arī personas

iecelšanu, kas uzglabās grāmatvedības dokumentus un ierakstus, un kurš pastāv pirms sabiedrības darbības izbeigšanas, kas notiek izslēgšanas no reģistra brīdī, ir piemērots, nepieciešams un samērīgs līdzeklis atbilstoši sabiedrisko interešu aizsardzībai migrējošas sabiedrības kreditoru, mazākumdalībnieku un darba ņēmēju aizsardzības formā?

- 3) Vai LESD 49. un 54. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumi iekļauj situāciju, kad sabiedrība, lai reorganizētos par citas dalībvalsts sabiedrību, uz to pārceļ juridisko adresi, nemainot uzņēmuma galveno atrašanās vietu, kas paliek dibināšanas valstī?”

Par lūgumu atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu

- 19 Ar dokumentu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2017. gada 28. jūnijā, *Polbud* lūdza Tiesu, piemērojot Tiesas Reglamenta 83. pantu, atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu.
- 20 Sava lūguma pamatojumam *Polbud* būtībā apgalvo, ka, pirmkārt, pretēji tam, kas izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, tās nodoms bija pārcelt uz Luksemburgu gan savu juridisko adresi, gan faktiskās mītnes vietu, ko apliecina 2013. gada 28. maija lēmums. Otrkārt, *Polbud* norāda, ka ģenerālvokātes sniegtie secinājumi, lai arī tajos ir minēti *Polbud* izteiktie iebildumi, tomēr ir balstīti uz lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietverto faktu kļūdainu vērtējumu. Līdz ar to *Polbud* uzskata, ka ir nepieciešams atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu, lai tā varētu paskaidrot pamatlietas faktiskos apstākļus.
- 21 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 83. pantam Tiesa jebkurā brīdī, uzklusijusi ģenerālvokātu, var izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu, it īpaši, ja tā uzskata, ka tā nav pietiekami informēta, vai ja kāds lietas dalībnieks pēc šīs daļas pabeigšanas iesniedz ziņas par jaunu faktu, kam var būt izšķiroša ietekme uz Tiesas nolēmumu, vai arī ja lieta ir jāizskata, pamatojoties uz argumentu, kuru lietas dalībnieki vai Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas nav apsprieduši.
- 22 Šajā gadījumā tā nav. *Polbud* tiesas sēdē izklāstīja savu strīda faktisko apstākļu vērtējumu. Tai tostarp bija iespēja izteikt savu viedokli par strīda pamatlietā faktu izklāstu, kāds redzams lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, un precizēt, ka tās nodoms bija pārcelt uz Luksemburgu gan savu juridisko adresi, gan faktisko mītnes vietu. Tādējādi Tiesa, uzklusijusi ģenerālvokāti, uzskata, ka tai ir visa vajadzīgā informācija, lai pieņemtu nolēmumu.
- 23 Turklāt attiecībā uz ģenerālvokātes secinājumu kritiku ir jāatgādina, pirmkārt, ka Eiropas Savienības Tiesas statūtos un tās Reglamentā lietas dalībniekiem nav paredzēta iespēja iesniegt apsvērumus, atbildot uz ģenerālvokāta sniegtajiem secinājumiem (spriedums, 2014. gada 4. septembris, *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 24 Otrkārt, saskaņā ar LESD 252. panta otro daļu ģenerālvokāta pienākums ir, ievērojot pilnīgu objektivitāti un neatkarību, atklātā tiesas sēdē izteikt pamatotus secinājumus par lietām, kurās atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtiem ir vajadzīga ģenerālvokāta iesaistīšanās. Šajā ziņā Tiesai nav saistoši nedz ģenerālvokāta secinājumi, nedz šo secinājumu pamatojums. Tādējādi kāda lietas dalībnieka nepieņemšana ģenerālvokāta secinājumiem, lai kādi arī būtu viņa šajos secinājumos aplūkoti jautājumi, pati par sevi nevar būt iemesls, kas pamatotu mutvārdu procesa atkārtotu sākšanu (spriedums, 2014. gada 4. septembris, *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 25 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, Tiesa uzskata, ka nav pamata atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

- 26 Vispirms ir jānorāda, ka prejudiciālie jautājumi ir balstīti uz pieņēmumu, ko *Polbud* apstrīd, ka tai nebija nodoma pārcelt uz Luksemburgu savu faktisko mītnes vietu.
- 27 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru ar LESD 267. pantu tiek izveidota tiešas sadarbības procedūra starp Tiesu un dalībvalstīm. Šajā procedūrā, kas pamatota ar valsts tiesu un Tiesas funkciju nepārprotamu sadali, ikviens lietas faktu vērtējums ir valsts tiesas kompetencē, kas, ņemot vērā lietas īpatnības, var noteikt, cik lielā mērā ir vajadzīgs prejudiciāls nolēmums, lai šī tiesa varētu taisīt spriedumu, un cik atbilstīgi ir Tiesai uzdotie jautājumi, savukārt Tiesa ir pilnvarota vienīgi lemt par Savienības tiesību akta interpretāciju vai spēkā esamību, ņemot vērā faktus, kurus tai ir norādījuši valsts tiesa (šajā nozīmē it īpaši skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 15. punkts).
- 28 Līdz ar to ir jāatbild uz jautājumiem, kas uzdoti, pamatojoties uz šādu pieņēmumu, kura pamatotība tomēr ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par trešo jautājumu

- 29 Ar savu trešo jautājumu, kas ir jāizvērtē pirmais, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 49. un 54. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka brīvība veikt uzņēmējdarbību ir piemērojama situācijai, kurā sabiedrība, kas izveidota atbilstoši kādas dalībvalsts tiesībām, pārceļ juridisko adresi uz citu dalībvalsti, lai reorganizētu to par sabiedrību atbilstoši šīs citas dalībvalsts tiesībām, nemainot minētās sabiedrības faktisko mītnes vietu.
- 30 Polijas un Austrijas valdības apgalvo, ka LESD 49. un 54. pants nav piemērojams tādai sabiedrības pārceļšanai kā pamatlietā aplūkotā. Pēc Austrijas valdības ieskata, nevarot atsaukties uz brīvību veikt uzņēmējdarbību, ja juridiskās adreses pārceļšanas iemesls nav faktiskas saimnieciskās darbības veikšana, stabili nodibinoties uzņēmējdarbībā dalībvalstī. Polijas valdība tostarp atsauca uz 1988. gada 27. septembra spriedumu *Daily Mail and General Trust* (81/87, EU:C:1988:456) un 2008. gada 16. decembra spriedumu *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723), lai pamatotu savu secinājumu, saskaņā ar kuru tāda sabiedrības pārceļšana kā pamatlietā aplūkotā neietilpst LESD 49. un 54. panta piemērošanas jomā.
- 31 Šāds apgalvojums nav pieņemams.
- 32 Faktiski ir jānorāda, ka LESD 49. pants, skatot to kopsakarā ar LESD 54. pantu, sabiedrībām, kuras izveidotas atbilstoši dalībvalsts tiesību aktiem un kuru juridiskā adrese, galvenā vadība vai galvenā uzņēmējdarbības vieta ir Eiropas Savienībā, piešķir brīvību veikt uzņēmējdarbību. Līdz ar to tāda sabiedrība kā *Polbud*, kura ir izveidota atbilstoši dalībvalsts, šajā gadījumā Polijas, tiesību aktiem, principā var atsaukties uz šādu brīvību.
- 33 Atbilstoši LESD 49. panta otrajai daļai, skatot to kopsakarā ar LESD 54. pantu, šajā pēdējā no minētajiem pantiem norādīto sabiedrību brīvība veikt uzņēmējdarbību ietver tostarp šo sabiedrību dibināšanu un vadišanu ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādus savām sabiedrībām paredz tās valsts tiesību akti, kurās notiek šī uzņēmējdarbība. Tajā ietilpst arī tiesības sabiedrībai, kas izveidota atbilstoši dalībvalsts tiesību aktiem, tikt reorganizētai par sabiedrību, uz kuru attiecas citas dalībvalsts tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1988. gada 27. septembris, *Daily Mail and General Trus*, 81/87, EU:C:1988:456, 17. punkts), ja vien ir ievēroti šīs otras dalībvalsts tiesību aktos paredzētie nosacījumi, un it īpaši tajos atzītais kritērijs attiecībā uz sabiedrības saikni ar tās valsts tiesību sistēmu.

- 34 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, nepastāvot Savienības tiesību vienādošanai, saiknes, kas nosaka sabiedrībai piemērojamās valsts tiesības, definīcija atbilstoši LESD 54. pantam ir katras dalībvalsts kompetencē, un šajā pantā sabiedrības juridiskajai adresei, galvenajai vadībai un galvenajai uzņēmējdarbības vietai kā saiknei ir piešķirts vienāds statuss (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1988. gada 27. septembris, *Daily Mail and General Trust*, 81/87, EU:C:1988:456, 19.–21. punkts).
- 35 No tā izriet, ka šajā gadījumā brīvība veikt uzņēmējdarbību piešķir *Polbud*, saskaņā ar Polijas tiesībām dibinātai sabiedrībai, tiesības tikt reorganizētai par saskaņā ar Luksemburgas tiesībām dibinātu sabiedrību, ja vien ir ievēroti Luksemburgas tiesībās noteiktie izveides nosacījumi un, it īpaši, Luksemburgas noteiktais kritērijs attiecībā uz sabiedrības saikni ar tās valsts tiesību sistēmu.
- 36 Šo konstatējumu neatspēko Polijas un Austrijas valdību izvirzītie argumenti.
- 37 Pirmkārt, nav atbalstāms Austrijas valdības arguments attiecībā uz to, ka *Polbud* uzņemošajā dalībvalstī faktiski neveic saimniecisko darbību.
- 38 Tiesa ir nospriedusi, ka brīvība veikt uzņēmējdarbību attiecas uz situāciju, kurā sabiedrība, kas izveidota saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā atrodas tās juridiskā adrese, vēlas izveidot filiāli citā dalībvalstī, pat ja šī sabiedrība pirmajā dalībvalstī ir izveidota tikai, lai nodibinātos otrā dalībvalstī, kur tā veiks lielāko daļu vai pat visu savu saimniecisko darbību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1999. gada 9. marts, *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, 17. punkts). Tāpat arī uz situāciju, kurā saskaņā ar kādas dalībvalsts tiesību aktiem izveidota sabiedrība vēlas reorganizēties par sabiedrību, kas izveidota saskaņā ar citas dalībvalsts tiesībām, ievērojot otrās dalībvalsts noteikto kritēriju attiecībā uz saikni ar tās valsts tiesību sistēmu, attiecas brīvība veikt uzņēmējdarbību, pat ja šī sabiedrība lielāko daļu vai pat visu savu saimniecisko darbību veic pirmajā dalībvalstī.
- 39 Vēl ir jāatgādina, ka jautājums par LESD 49. un 54. panta piemērošanu atšķiras no jautājuma par to, vai dalībvalsts var veikt pasākumus, lai novērstu noteiktu pilsoņu mēģinājumus apiet valsts tiesību aktus, izmantojot ar Līgumu sniegtās iespējas, ņemot vērā to, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dalībvalstij ir iespēja veikt šādus pasākumus (spriedumi, 1999. gada 9. marts, *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, 18. un 24. punkts, kā arī 2003. gada 30. septembris, *Inspire Art*, C-167/01, EU:C:2003:512, 98. punkts).
- 40 Tomēr ir jānorāda, kā jau Tiesa ir nospriedusi, ka apstākļi, ka sabiedrība reģistrē savu adresi, vai tā būtu juridiskā vai faktiskā, saskaņā ar kādas dalībvalsts tiesību aktiem, lai izmantotu izdevīgākus tiesību aktus, pats par sevi nav pietiekams, lai uzskatītu, ka ir notikusi ļaunprātīga rīcība (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1999. gada 9. marts, *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, 27. punkts, un 2003. gada 30. septembris, *Inspire Art*, C-167/01, EU:C:2003:512, 96. punkts).
- 41 No tā izriet, ka pamatlietā tas, ka uz Luksemburgu tika nolemts pārcelt tikai *Polbud* juridisko adresi un šī pārcelšana neattiecas uz minētās sabiedrības faktisko mītnes vietu, pats par sevi nevar nozīmēt, ka šāda pārcelšana neietilpst LESD 49. un 54. panta piemērošanas jomā.
- 42 Otrkārt, attiecībā uz 1988. gada 27. septembra spriedumu *Daily Mail and General Trust* (81/87, EU:C:1988:456) un 2008. gada 16. decembra spriedumu *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723) no tiem neizriet, pretēji Polijas valdības apgalvojotajam, ka sabiedrības juridiskās adreses pārcelšanai obligāti būtu jānotiek kopā ar tās faktiskās mītnes vietas pārcelšanu, lai uz to attiektos brīvība veikt uzņēmējdarbību.
- 43 Turpretī no šiem spriedumiem, kā arī no 2012. gada 12. jūlija sprieduma *VALE* (C-378/10, EU:C:2012:440) izriet, ka saskaņā ar šobrīd spēkā esošajām Savienības tiesībām katrai dalībvalstij ir iespēja noteikt saikni, kāda tiek prasīta no sabiedrības, lai to varētu uzskatīt par tādu, kas dibināta saskaņā ar šīs valsts tiesībām. Gadījumā, ja sabiedrība, uz kuru attiecas kādas dalībvalsts tiesības, tiek reorganizēta par sabiedrību, uz kuru attiecas citas dalībvalsts tiesības, izpildot pēdējās minētās valsts tiesību aktos noteiktos nosacījumus, lai varētu pastāvēt tās valsts tiesību sistēmā, minētā iespēja, kas

nebūt nepiešķir nekādu imunitāti no izcelsmes dalībvalsts tiesiskā regulējuma sabiedrību dibināšanas un likvidēšanas jomā, ņemot vērā normas par brīvību veikt uzņēmējdarbību, nevar pamatot, ka šī dalībvalsts, it īpaši nosakot šādai pārrobežu reorganizācijai stingrākus nosacījumus par tiem, kas regulē sabiedrības reorganizāciju minētajā dalībvalstī, kavē vai traucē attiecīgajai sabiedrībai veikt šādu pārrobežu reorganizāciju (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1988. gada 27. septembris, *Daily Mail and General Trust*, 81/87, EU:C:1988:456, 19.–21. punkts; 2008. gada 16. decembris, *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, 109.–112. punkts, kā arī 2012. gada 12. jūlijs, *VALE*, C-378/10, EU:C:2012:440, 32. punkts).

- 44 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka LESD 49. un 54. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka brīvība veikt uzņēmējdarbību ir piemērojama situācijai, kurā sabiedrība, kas izveidota atbilstoši kādas dalībvalsts tiesībām, pārceļ juridisko adresi uz citu dalībvalsti, lai saskaņā ar šīs otras dalībvalsts tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem reorganizētu to par sabiedrību, uz kuru attiecas šīs pēdējās dalībvalsts tiesības, nemainot minētās sabiedrības faktisko mītnes vietu.

Par pirmo un otro jautājumu

- 45 Ar pirmo un otro jautājumu, kuri ir jāaplūko kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 49. un 54. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kurā sabiedrības, kas izveidota atbilstoši kādas dalībvalsts tiesībām, juridiskās adreses pārceļšana uz citu dalībvalsti, lai to reorganizētu par sabiedrību, uz kuru attiecas pēdējās minētās tiesības, saskaņā ar tās tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem, ir atkarīga no pirmās sabiedrības likvidācijas.

Par brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojuma pastāvēšanu

- 46 LESD 49. pantā ir paredzēta brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumu atcelšana. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai par brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumiem ir jāuzskata visi pasākumi, kas aizliedz, kavē vai padara mazāk pievilcīgu šīs brīvības izmantošanu (spriedums, 2011. gada 29. novembris, *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 47 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka saskaņā ar Polijas tiesībām dibinātas sabiedrības juridiskās adreses pārceļšana uz citu dalībvalsti, kas nav Polijas Republika, atbilstoši Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 19. panta 1. punktam nenozīmē juridiskās personas statusa zaudēšanu. Kā ģenerāladvokāte ir norādījusi savu secinājumu 46. punktā, Polijas tiesībās šajā gadījumā ir atzīts, ka *Polbud* juridiskās personas statusu principā var turpināt *Consoil Geotechnik*.
- 48 Tomēr saskaņā ar Komerccabiedrību kodeksa 270. panta 2. punktu, kā arī šī kodeksa 272. pantu, dalībnieku lēmums par juridiskās adreses pārceļšanu uz citu dalībvalsti, kas nav Polijas Republika, kurš ir pieņemts saskaņā ar šī kodeksa 562. panta 1. punktu, nozīmē sabiedrības darbības izbeigšanu likvidācijas procedūras noslēgumā. Turklāt no šī paša kodeksa 288. panta 1. punkta izriet, ka, ja likvidācija nav notikusi, sabiedrība, kura vēlas pārceļt savu juridisko adresi uz citu dalībvalsti, kas nav Polijas Republika, nevar tikt izslēgta no komercreģistra.
- 49 Līdz ar to, lai arī tā principā var pārceļt savu juridisko adresi uz citu dalībvalsti, kas nav Polijas Republika, nezaudējot savu juridiskās personas statusu, tāda saskaņā ar Polijas tiesībām dibināta sabiedrība kā *Polbud*, kura vēlas veikt šādu pārceļšanu, no Polijas komercreģistra var tikt dzēsta vienīgi ar nosacījumu, ka ir pabeigta tās likvidācijas procedūra.

- 50 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka saskaņā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu likvidācijas darbības ietver pastāvošo darījumu nokārtošanu, sabiedrības parādu atgūšanu, saistību izpildīšanu un sabiedrības aktīvu likvidēšanu, kreditoru prasījumu atmaksāšanu vai nodrošināšanu, finanšu pārskata par šo darbību veikšanu iesniegšanu un personas, kas glabās likvidējamās sabiedrības grāmatvedības dokumentus un ierakstus, iecelšanu.
- 51 Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka, pieprasot sabiedrības likvidāciju, pamatlietā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums var kavēt vai pat traucēt sabiedrības pārrobežu reorganizāciju. Tādējādi tas ir brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 16. decembris, *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, 112. un 113. punkts).

Par brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojuma pamatojumu

- 52 No Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka šādu ierobežojumu brīvībai veikt uzņēmējdarbību var pieļaut tikai tad, ja to pamato primāri vispārējo interešu iemesli. Turklāt šim ierobežojumam jābūt piemērotam attiecīgā mērķa sasniegšanai un tas nedrīkst pārsniegt šā mērķa sasniegšanai vajadzīgo (spriedums, 2011. gada 29. novembris, *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 53 Pirmkārt, iesniedzējtiesa uzskata, ka brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumu šajā gadījumā pamato pārceltās sabiedrības kreditoru, mazākumdalībnieku un darbinieku aizsardzības mērķis.
- 54 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka kreditoru un mazākumdalībnieku interešu aizsardzība ir viens no primārajiem vispārējo interešu apsvērumiem, ko atzinusi Tiesa (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2005. gada 13. decembris, *SEVIC Systems*, C-411/03, EU:C:2005:762, 28. punkts un tajā minētā judikatūra). Tas pats attiecas arī uz darba ņēmēju aizsardzību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 21. decembris, *AGET Iraklis*, C-201/15, EU:C:2016:972, 73. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 55 Līdz ar to LESD 49. un 54. pantam principā nav pretrunā dalībvalsts pasākumi, kas vērsti uz to, lai sabiedrības, kura dibināta saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesībām un kura turpina veikt savu saimniecisko darbību valsts teritorijā, kreditoru, mazākumdalībnieku, kā arī darba ņēmēju intereses netiktu nelabvēlīgi ietekmētas tādēļ, ka minētās sabiedrības juridiskā adrese tiek pārcelta un tā tiek reorganizēta par sabiedrību, uz kuru attiecas citas dalībvalsts tiesības.
- 56 Tomēr saskaņā ar šī sprieduma 52. punktā minēto pastāvīgo judikatūru vēl ir jāpārbauda, vai ar pamatlietā aplūkoto ierobežojumu var nodrošināt kreditoru, mazākumdalībnieku un darbinieku interešu aizsardzības mērķa sasniegšanu un vai tas nepārsniedz šī mērķa sasniegšanai vajadzīgo.
- 57 Šajā gadījumā Polijas tiesiskajā regulējumā ir noteikts pienākums likvidēt sabiedrību, kura vēlas pārcelt savu juridisko adresi uz citu dalībvalsti, kas nav Polijas Republika.
- 58 Ir jānorāda, ka šajā tiesiskajā regulējumā vispārīgi ir paredzēts likvidācijas pienākums, neņemot vērā kreditoru, mazākumdalībnieku un darba ņēmēju interešu faktisko apdraudējuma risku un neparedzot iespēju izvēlēties mazāk ierobežojošus pasākumus, lai nodrošinātu šīs intereses. Attiecībā it īpaši uz kreditoru interesēm, kā norādījusi Eiropas Komisija, bankas garantiju vai citu līdzvērtīgu garantiju izsniegšana varētu nodrošināt minēto interešu adekvātu aizsardzību.
- 59 No tā izriet, ka pamatlietā aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā noteiktais pienākums veikt likvidāciju pārsniedz to, kas vajadzīgs, lai sasniegtu šī sprieduma 56. punktā minēto interešu aizsardzības mērķi.
- 60 Otrkārt, Polijas valdība norāda uz cīņas pret ļaunprātīgu rīcību mērķi, lai pamatotu pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu.

- 61 Šajā ziņā dalībvalstīm ir iespēja veikt visus atbilstošos pasākumus, lai novērstu krāpšanu vai sodītu par krāpšanu (spriedums, 1999. gada 9. marts, *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, 38. punkts).
- 62 Tomēr no šī sprieduma 40. punktā minētās judikatūras izriet, ka tas vien, ka sabiedrība reģistrē savu adresi, vai tā būtu juridiskā vai faktiskā, saskaņā ar kādas valsts tiesību aktiem, lai izmantotu izdevīgākus tiesību aktus, nav uzskatāms par ļaunprātīgu rīcību.
- 63 Turklāt tikai tas apstākļi vien, ka sabiedrība pārceļ savu juridisko adresi uz citu dalībvalsti, nevar būt pamats vispārējai prezumpcijai par krāpšanu un pamatot pasākumu, kas apdraud ar Līgumu garantētas pamatbrīvības īstenošanu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2011. gada 29. novembris, *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, 84. punkts).
- 64 Tā kā vispārējs pienākums īstenot likvidācijas procedūru rada vispārēju prezumpciju par to, ka ir notikusi ļaunprātīga rīcība, ir jāuzskata, ka tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā, kurā ir noteikts šāds pienākums, ir nesamērīgs.
- 65 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz pirmo un otro jautājumu ir jāatbild, ka LESD 49. un 54. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kurā sabiedrības, kas izveidota atbilstoši kādas dalībvalsts tiesībām, juridiskās adreses pārceļšana uz citu dalībvalsti, lai reorganizētu to par sabiedrību, uz kuru attiecas pēdējās minētās tiesības saskaņā ar tās tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem, ir atkarīga no pirmās sabiedrības likvidācijas.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 66 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) **LESD 49. un 54. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka brīvība veikt uzņēmējdarbību ir piemērojama situācijai, kurā sabiedrība, kas izveidota atbilstoši kādas dalībvalsts tiesībām, pārceļ juridisko adresi uz citu dalībvalsti, lai saskaņā ar šīs otras dalībvalsts tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem reorganizētu to par sabiedrību, uz kuru attiecas šīs pēdējās dalībvalsts tiesības, nemainot minētās sabiedrības faktisko mītnes vietu;**
- 2) **LESD 49. un 54. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kurā sabiedrības, kas izveidota atbilstoši kādas dalībvalsts tiesībām, juridiskās adreses pārceļšana uz citu dalībvalsti, lai reorganizētu to par sabiedrību, uz kuru attiecas pēdējās minētās tiesības saskaņā ar tās tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem, ir atkarīga no pirmās sabiedrības likvidācijas.**

[Paraksti]